

Sosiaali- ja terveysministeriölle

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta

Suomen Vuokranantajat kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi koskien hallituksen esitystä eduskunnalle toimeentulotuesta annetun lain 7 a §:n muuttamisesta.

Lausunnonantajasta

Suomen Vuokranantajat ry on valtakunnallinen vuokranantajien edunvalvonta- ja palvelujärjestö. Järjestö edustaa Suomen yksityisiä vuokranantajia, jotka vuokraavat noin 360 000 asuntoa. Nämä asunnot ovat lähes 40 prosenttia kaikista vuokra-asunnoista ja niissä asuu noin 570 000 asukasta. Suomen Vuokranantajat tarjoaa Suomen parasta asiantuntijatietoa vuokrauksesta ja asuntosijoittamisesta ja valvoo jäsentensä etua vuokrasuhteisiin liittyvissä asioissa. Yhdistyksellämme on noin 30 000 jäsentä.

Yleisesti asumistuen kokonaisuudistuksesta

Asumistuen kokonaisuudistuksella tavoitellaan valtion talouden tasapainottamista ja asumistukimenojen kasvun hillitsemistä. Suomen Vuokranantajien näkemyksen mukaan yksi vaikuttavimmista keinoista laskea tukimenoja ilman, että vaarannetaan pienituloisten toimeentuloa tai asumista, on tukitarpeen vähentäminen työllisyyttä nostavilla työllisyystoimilla. Viime vuosien vahva työllisyysaste on johtunut siihen, että asumistukea saavien ruokakuntien määrä kääntyi laskuun vuonna 2021. Myös asuntotarjonnan kasvu on edesauttanut asumistukimenojen kasvun taittumista.

Ekonomistit pitävät yleistä asumistukea pääsääntöisesti toimivana asumisen tuen muotona. Se kohdentuu yhdenvertaisesti taloudellista tukea tarvitseville vuokralaisille. Tukimuoto ei tutkimusten mukaan vääristä merkittävästi vuokramarkkinoiden toimintaa. Asumistuki joustaa tukea saavan tulojen mukaan, ja kohdentuu siten paremmin tukea tarvitseville, kuin julkisesti tuettu asuntokanta. Suomen Vuokranantajat pitää tärkeänä, että yhteiskunnan tukemat vuokra-asunnot pystytään kohdentamaan kaikkein pienituloisimmille.

Asumistuen leikkaukset kohdistuvat kaikkiin pienituloisiin, ja etenkin niihin, joilla ei ole mahdollisuutta hankkia lisätuloja. Lähes kaikissa asumistukea saavissa ryhmissä lakiluonnoksessa esitetyt muutokset leikkaavat asumistukea merkittävästi, suurimmillaan jopa yli 100 euroa kuukaudessa.

Lakiluonnoksessa todetaan, että kaikkein pienituloisempien kohdalla asumistuen leikkaus korvautuu toimeentulotuella, joka toisaalta taas kasvattaa kuntien toimeentulotukimenoja, ja luo kannustinloukkuja. Kelan arvion mukaan toimeentulotukea saavien kotitalouksien määrä kasvaa 15 000:lla. Suomen Vuokranantajat kehottaa hallitusta arvioimaan muutoksen vaikutukset jatkovalmistelussa huolella uudelleen siltä osin, kuin toimeentulotuen tarpeen arvioidaan lisääntyvän.

Enimmäisasumismenojen kuntaryhmien 1 ja 2 yhdistäminen osuu helsinkiläisiin asumistuen saajiin, mutta muutosta voi kuitenkin pitää perusteltuna siitä näkökulmasta, että pääkaupunkiseutu on samaa työssäkäyntialuetta, jonka jokaisessa kaupungissa on kalliimpia ja edullisempia alueita. Toisaalta lakiluonnoksen mukaan lähes kaikki Helsingissä yleistä asumistukea saavat ylittävät jo nykyiset enimmäisasumismenot, joten on perusteltua kysyä, onko pääkaupunkiseudun enimmäisasumismenojen raja arvioitu oikein.

Ansiotulovähennyksen poistamisen vaikutukset ovat ristiriitaisia. Ylimmissä asumistukea saavissa tuloluokissa tuki lakkaa muutoksen myötä, ja kannustaa siten lisätyötunteihin saman tulotason säilyttämiseksi. Samalla muutos kuitenkin heikentää työttömän kannusteita ottaa vastaan osa-aikatyötä. Kokonaismuutokset työllisyyteen eivät lakiluonnoksen mukaan ole merkittäviä. Sosiaaliturvan muutoksissa tulisi pyrkiä siihen, että työn vastaanottaminen on aina kannattavaa.

Englannissa tehty tuore tutkimus (<https://academic.oup.com/jeea/article-abstract/21/2/526/6835413>) osoittaa, että maassa vuonna 2011 tehtyjen asumistuen leikkausten seurauksena hädät ja asunnottomuus lisääntyivät. On riskinä, että myös Suomessa asumistuen leikkaus johtaa maksuvaikeuksiin, vuokravelkoihin ja sitä kautta häättöihin.

Suomen Vuokranantajat ymmärtää tarpeen valtiontalouden tasapainottamistoimille, mutta näkee, että asumistukeen kohdistuvien leikkausten seuraukset ovat osin kohtuuttomia, ja voivat johtaa sosiaalisiin ongelmiin. Säästötoimia tulisi kohtuullistaa ja tehdä asteittain, jotta voidaan arvioida muutosten todellisia vaikutuksia.

Hanna Isbom
Yhteiskuntasuhdepäällikkö
Suomen Vuokranantajat ry